

NACRT UVJETNO HOMOGENE REGIONALIZACIJE SR HRVATSKE

VELJKO ROGIĆ

Uvjetno homogena regionalizacija osniva se na grupiranju ekonomski relevantnih kriterija reljefne hrukture, klimatsko-ekoloških osobina i procesa historijsko-geografskog razvoja izraženih u tipovima strukture naseljenosti povezanih sa etnografskim i ekonomskim obilježjima."

Generalizacijom kriterijskih obilježja, uspostavlja se taksonomijska struktura prikazana na karti. Prostorna raščlanjenost teritorija naših općina, jasno dolazi do izražaja do uključivo četvrtog stupnja uvjetno-homogene regionalizacije.

Regionalizacija petog stupnja, zbog mjerila karte dolazi do izražaja samo djelomično. Budući da su uvjetno homogene prostorne jedinice svih stupnjeva obilježene značajnim razlikama s obzirom na prirodne izvore, naseljenost, ekonomsku valorizaciju i drugo, neophodan je komparativan pregled participacije naših općina u složenom mozaiku prostorne diferencijacije.

Pravi ravničarski panonski prostor. Tipska obilježja jedinstvene reljefne strukture, klimatsko-ekoloških obilježja i jedinstvenog tipa procesa historijsko-geografskog oblikovanja kulturnog pejzaža Jugoslaviji označen sa 3.

Istočnohrvatska ravnica — jedinstveni prostorni kompleks ravničarskog panonskog prostora Jugoslavije u SR Lrvatskoj (dijelovi historijsko-geografskih pokrajina Istočne Slavonije, južne Baranje i zapadnog Srijema) označen sa 32.

- 1) V. Rogić: *Fizionomska i funkcionalna regionalizacija Hrvatske; Zbornik VI Kongresa jugoslavenskih geografa, Ljubljana, 1961.*
- V. Rogić: *Geografska regionalizacija primorja; Zbornik VII Kongresa jugoslavenskih geografa, Zagreb, 1964.*
- V. Rogić: *Regionalizacija Jugoslavije; Geografski glasnik 35, Zagreb, 1973.*
- V. Rogić: *Sociogeografski aspekt dinarskog krša, dinarskog kulturnog areala i dinarskog brdsko-planinskog prostora, Geografski glasnik 38, Zagreb 1976.*
- V. Rogić: *Regionalizacija gorske Hrvatske; Geografski glasnik 29, Zagreb, 1977.*
- V. Rogić: *Slavonska Požega u urbanoj polarizaciji Hrvatske; Geografski glasnik 41/42, Zagreb, 1980.*
- V. Rogić: *Prostori općeg makroregionalnog centraliteta Zagreba, Rijeke, Splita i Ostjeka; Zbornik VIII Kongresa jugoslavenskih geografa, Skopje 1968.*
- V. Rogić: *Zagrebačka regija, Geografski glasnik 41-42, Zagreb 1980.*

Glavna obilježja ravničarsko-pananskog prostora modificirana zapadnijim položajem specifičnih reljefnih zona, klimatsko-ekološkim obilježjima i historijsko-geografskim razvojem. Diferencijacija na trećem stupnju određena je razlikama rubnih pobrđa i pleistocensko-holocenskih naplavnih ravnica te lesnih zaravni s odgovarajućim specifičnostima prostornih obilježja suglasno položaju i modifikacijama historijsko-geografskih procesa oblikovanja kulturnih pejzaža.

321 Virovitička Podravina sa rubnim bilogorskim pobrđem. Obuhvaća pretežno ocjediti ravničarski prostor 321—1 i reljefno raščlanjeno pobrđe 321—2

322 Slatinska Podravina je u ravničarskom dijelu obilježena izdvojenim i ocjeditim ravničarskim zonama i prostranijim vlažnim udolinama 322—1 Voćinsko-slatinsko pobrđe, koje se znatno razlikuje od virovitičkog, južno-bilogorskog pobrđa, predstavlja posebno izdvojenu cjelinu 322—2

323 Karašička Podravina obilježena je sa dvije velike supsidencijske udoline i tri zone ocjeditijeg ravničarskog prostora. Sjeverni ravničarski kompleks sa udolinom Karašice 323—1 i južni sa udolinom Vučice 323—2

324 Baranja — jedinstvena pejzažna struktura određena prostornom dispozicijom manjih cjelina prevladajućim smjerom pružanja sjeverozapad-jugostok. Prostorni kompleks Baranjske lesne zaravni sa Banskim brdom 324—1 okružen je nižim heterogenim ravničarskim zonama 324—2 Unutar posljednjih posebno se ističu mala vlažna udolina Karašice kao i najveći kompleks dunavskog i dravskog polja sa Kopačevskim ritom. Ostali prostor izvan polja sastavljen je od starijih i mlađih pleistocenskih i holocenskih fluvijalnih terasa integriranih u jedinstvene tipove mlade agrarne kolonizacije nakon XVIII stoljeća

325 Donjodravsko-dunavska ravnica. Izrazito geografski izdvojen prostor ocjeditijih terasa starijih (dva nivoa virmske pleistocene terase) sa dva niža holocenska terasna nivoa — 325—1. S obzirom na položaj između dravsko-dunavskog polja na sjeveru i prostorne vlažnije udoline Vuke na jugu 325—1 predstavlja prometno-geografski ključni prostor sa jasnim odrazom na razvoj specifičnih ciklusa naseljenosti i funkcija osječkog žarišta regionalnog povezivanja. Izdvojeni mali prostor lesne zaravni Erdutskog brijega 325—2 i veliki nizinski pojas udoline Vuke 325—3, koja je melioracijskim procesima od XVIII stoljeća agrarno valorizirana

326 Sjevernoistočno eksponiran prostor pobrđa i velike lesne zaravni 326—1 Krndijsko-našičko pobrđe. Sjeveroistočno eksponirana zona tercijarno-kvartarnog panonskog pobrđa sa značajnim raširenjem lesnih i lesu sličnih površinskih naslaga. Starija zona agrarne valorizacije sa većim stupnjem fragmentacije posjedovne strukture od ravničarskih agrarno-šumskih zona 323.

326—2 Đakovačka lesna zaravan obilježena specifičnom mikroreljefnom raščlanjenošću i najtipičnije u istočnoj ravnici razvijenim agrarnim pejzažom openfielda kao posljedica kolonizacijskog perioda XVIII stoljeća

326—3 Vukovarska lesna zaravan sa više istaknutim elementima tipičnih pravopanonskih lesnih zaravni

327 Donjodravski prostor vlažnih udolina sa izdvojenim terasnim zonama. Bosutsko-beravski prostor sa manjim zonama holocenskih terasa i dominantnim poljskim kompleksima nizinskih vlažnih šumskih zajednica 327—1

- I Prostorne jedinice prvog reda
 First level spatial units
 II Prostorne jedinice drugog reda
 Second level spatial units
 III Prostorne jedinice trećeg reda
 Third level spatial units
 IV Prostorne jedinice četvrtog reda
 Fourth level spatial units
 V Djelomične granice petog stupnja
 Only partially determined fifth level units

Spačvanski prostor polja sa središnjim ocjeditim agrarno valoriziranim pojasom i prisavskim terasnim zonama 327—2

Peripanonski prostor. Prelazna obilježja ispreplitanja panonskih, perialpskih, dinarskih i jugoistočnih prostornih cjelina Jugoslavije označen sa 2.

Središnje hrvatsko međurječje kao dio peripanonskog prostora u SR Hrvatskoj obuhvaća Pollovlje sa srednje slavonskim pobrđem — 21.

Pollovlje sa srednjeslavonskim pobrđem sastoji se od slijedećih jedinica trećeg stupnja:

211 — *Zapadno Pollovlje*. Izrazito prelazno područje između zapadnog ruba slavonskih gorskih zona i prostornih vlažnih zavala okruženih niskim pobrđima sjeverozapadne Hrvatske. Dolina Ilove formirala se je na transverzalnom tektonskom pravcu SI—JZ. Prelazni karakter obilježja prirodne osnove u skladu je sa temeljnim promjenama peripanonskog prostora izraženih u smjeru Z—I. On je još više naglašen graničnom funkcijom nekadašnjeg cerničkog i požeškog sandžaka prema Slavonskoj krajini, što dolazi do izražaja u strukturi naseljenosti i cjelokupnoj slici kulturnog pejzaža

Prostor prisojnog višeg tercijarno-kvartarnog pobrđa sa nižim zonama obuhvaća bilogorsko Pollovlje — 211—1.

Dolinski kompleks ilovske zavale s dominantnim subsidencijskim zonama izvorno močvarnih polja (dijelom valoriziranih za ribnjačarstvo) i niskim tercijarno-kvartarnim zaravnjenim pobrđima i terasama — 211—2.

212 — *Brđsko Pollovlje*

Rubni zapadni pojas dviju gorskih zona Lisine i Ravne gore s prigrorskim pojasevima uz Toplicu, sjevernu i južnu Pakru.

Lisinsko-topličko pobrđe — 212—1.

Sjeverno-pakranska kotlina — 212—2.

Južno-pakranska kotlina sa tradicionalnim polikulturalnim agrarnim pejzažom prisojnih i osojnih prigorja — 212—3.

213 — *Slavonsko Polonje* — jugozapadni rubni dio historijsko geografske Slavonije.

Kričko-blatuško pobrđe — 213—1.

Zavala Mokrog Polja sa sjevernim i južnim ocjeditijim rubnim terasnim pojasom — 213—2.

214 — *Požeška zavala*. Gorsko-prigorsko-dolinska struktura geografskih zona između papučko-krndijskog i psunjsko-babjegorsko-diljskog gorskog niza.

Zapadni kotlinski kompleks rebrastih pobrđa slabije agrarne produktivnosti — 214—1.

Istočni kotlinski kompleks otvorenijih zaravni sa lesnim naslagama i najrazvijenijim agroindustrijskim kompleksom — 214—2.

215 — *Zapadna srednjoslavonska ili novogradiška Posavina*. Pravilan redoslijed zona od rubne gorske, prigrorskog pobrđa, dviju ocjeditih terasnih nivoa i mlade naplavne ravni sa konveksnim profilom savskog poloja.

Prigorski pojas s prisojnim gorskim rubom — zona najstarijih elemenata kulturnog pejzaža tradicionalne polikulture u transformaciji 215—1

Savski ravničarski prostor sa društveno-ekonomskim težišnim terasnim pojasom na rubu prigorja. Zonaina diferencijacija ocjedite ravnice i po-

loja s gredama te prisavskom uskom vrpcom može se provesti tek na petom stupnju podjele. — 215—2

216 — *Istočna srednjeslavonska ili brodska Posavina* obilježena je također zonalnom strukturom kao i prethodna. Kontinuitet zona prema zapadu prekida međutim transverzalni dolinski proboj Orljave. U središnjem dijelu polojska zona je najviše sužena tako da se urbani prostor Slavonskog Broda razvio na prigorskoj, starijoj i mlađoj terasnoj i suženoj polojskoj zoni. Konveksni profil savskih polojskih zona izraženiji je zapadno od suženja. Istočni dio izložen je jačim utjecajima pravog ravničarskog panonskog prostora Istočnohrvatske ravnice.

Diljsko prigorje s prisojnim gorskim rubom i terasnim suženjem 216—1 Posavsko ravničarski prostor i polojska zona s gredama (izrazita diferencijacija zapadnog i istočnog sektora na petom stupnju regionalne podjele) — 216—2

Zapadno-hrvatsko međurječje kao najveći dio peripanonskog prostora SR Hrvatske izdvaja se kao prelazni klimatsko-ekološki areal peripanonsko-perialpskog pojasa. Jedinstvenost prelaznih obilježja s naglašenim elementima zapadnih utjecaja veće vlažnosti, suprotstavljeno je vrlo heterogenim obilježjima prostora sjevernozapadne Hrvatske s obzirom na tipove socijalno-ekonomskih relevantnih reljefnih struktura kao i historijsko-geografske procese oblikovanja kulturnih pejzaža. Posljednji ili C kriterij regionalizacije od najveće je važnosti za suvremene procese društveno-ekonomskog razvoja i odgovarajuće dugoročne politike prostornog uređenja.

Regionalna diferencijacija polazi od raznoliko izraženih kombinacija triju grupacija kriterija kako slijedi:

221 — *Gornje-podravsko medimurski prostor*. Kompleks podravsko-pomurskih starijih i mlađih ocjeditih terasnih ravnica sa tercijarno-kvartarnim pobrdem. Historijsko-geografski procesi pokazuju temeljni kontinuitet stabilizirane naseljene strukture od ranog srednjeg vijeka, održan u demografsko-etnografskim obilježjima kao i jedinstvenim osnovnim ekonomsko-geografskim osobinama.

Medimurje sa internom diferencijacijom na petom stupnju (gornje, srednje, donje) kao rezultat tradicionalnog ali suvremeno izrazito dinamičkog procesa transformacije geografske strukture kulturnih pejzaža. — 221—1 Gornja ili varaždinsko-ludbreška Podravina sa zonalnom diferencijacijom pridravskog, centralnog ili plitvičko-udolinskog i osojno-prigorskog pojasa. Zapadni i istočni zonalni kompleks opravdava diferencijaciju varaždinske i ludbreške gornje Podravine na petom stupnju 221—2.

222 — *Sjeverno Hrvatsko Zagorje* kao izrazito izdvojeni prostorni kompleks između dva gorska niza (Macelj—Ravna Gora—Toplička Gora i Strahinčica—Ivančica) sa dvije prigorske zone i naplavnim ravni Bednje. Južno od gorskog niza Macelj—Strahinčica—Ivančica izdvojena je najveća zona prisojnog tercijarnog prigorja sa ocjeditim terasama i mladim naplavnim zonama Krapine. Osnovna obilježja zagorskog prostora obuhvaćaju i kompleks zona osojnog medvedničkog bila sa zapadnim produženjem do Save ali se taj prostor izdvaja kao posebna cjelina zagrebačkog peri-urbanog prstena.

Kompozitni dolinski prostor Bednje ističe značajnu reljefnu raščlanjenost koja je u strukturi kulturnog pejzaža još više istaknuta (Gornje-bed-

njansko pobrđe, srednje bednjanska zavalu i novo-marofsko toplička proširenja) — 222—1

Dolinski kompleks Krapinice i Krapine s rubnim prisojnim gorskim i prigorskim pobrđima te ocjeditim terasnim i naplavnim ravnima. Zapadno rebrasto dolinski raščlanjeno tercijarno pobrđe do Krapinice, razlikuje se od najvećeg prisojnog prigorskog prostora sa nizom manjih jedinica petog stupnja regionalne diferencijacije — 222—2.

223 *Reljefno-heterogen kompleks zagorsko-prigorskih jedinica oko Medvednice sa zagrebačkom aglomeracijom i užim peri-urbanim prstenom.*

Zagrebačko urbana aglomeracija (gradske općine i Sesvete) 223—1

Uži peri-urbani prsten u kojem pored razlika prirodne osnove snažno dolazi do izražaja različito modificirani procesi peri-urbane transformacije zapadnog (zaprešički i posebno samoborski), južnog (velikogoričkog) i istočnog sektora 223—2.

224 — *Sjeverno Pokuplje.* Obuhvaća složen peripanonski prostor Pokuplja obilježen sličnim vremenskim ciklusom oblikovanja kulturnih pejzaža na tercijarno-kvartarnim pobrđima i ocjeditim terasnim ravninama na rubu supsekventnih vlažnih udolina.

Žumberački gorski rub i visoravan kao pojas najstarije krajiške kolonizacije čiji je društveno-gospodarski razvoj obilježen kulturnim prožimanjem sa izvorno jedinstvenom središnjom zonom razvoja naseljenosti u susjednom prigorju 224—1.

Prigorska zona sa ocjeditim terasnim rubom koji se transformira u demografsko-ekonomski težišni prostor 224—2.

Zavala Crne mlake sa kupskim terasnim ocjeditim rubom 224—3.

Istočno vukomeričko Pokuplje obuhvaća Vukomeričke gorice izvan zone izražajnijih peri-urbanih procesa 224—4.

Turopoljsko-sisačka Posavina sa demografsko-ekonomski težišnom ocjeditom ravničarskom zonom između dviju vlažnih šumskih zona nastalih zbog konveksnog poprečnog profila 224—5.

225 *Sjeverno krško Pokuplje.* Prostor peripanonskog pokrivenog krškog pobrđa. Jedinstveno oblikovanje kulturnog pejzaža rezultat je položaja između slovenske Bele krajne i vojno-krajiškog teritorija na jugu.

Lukovdolsko-severinsko Pokuplje 225—1.

Kupsko-koranska pobrđa zaravni i kose 225—2 i

Tounjsko-ponikvarske zaravni i kose 225—3

226 *Kordunsko-banijski prostor* peripanonskog pokrivenog krša i nepropusnih gorsko-prigorskih pobrđa i ocjeditih i vlažnih naplavnih ravnina. Snažno izraženi utjecaji vojno-krajiške organizacije u kulturnoj pejzažu, demografsko-etnografskim obilježjima naseljenosti i ekonomskom razvoju. Srednjekordunski ravnjaci i kose 226—1 (sa izdvojenim južnokordunskim pojasom ličkog prostora 226—L)

Istočno-kordunsko pobrđe — 226—2

Prostor Petrove gore obuhvaća gorsku šumsku jezgru okruženu naseljenim pobrđima posebnih obilježja. Naseljene cjeline pobrđa diferenciraju se na sjeverno, jugoistočno i zapadno rubno — 226—3

Zapadna Banija obilježena je raščlanjenim pobrđem sa velikom glinskom naplavnom ravninom — 226—4

Sjeverna Banija — zonalna struktura osojne ekspozicije gorskog, prigorskog i kupsko-savskog ravničarskog pojasa — 226—5

Južna Banija — zonalna struktura prisojne ekspozicije od gorskog ruba, prisojno rebrastog pobrđa do ocjedite i naplavne zone uz Unu — 226—6
Istočna Banija — tercijarno kvartarno pobrđe sa prlsavskim i donje-un-
skim rubom — 228—7

227 — *Posavsko-moslavački prostor*

Tradicionalna historijsko-geografska povezanost prostora velike gornjo-
savske subsekventne zavale i naseljenog tercijarno-kvartarnog pobrđa sa
osamljenom jezgrom moslavačkog horsta u suvremeno je doba kvalitativno
izmijenjena i intenzivirana.

Savska naplavna ravan izrazito naglašenog konveksnog profila sa središ-
njim tokom Lonje i izdvojenim gredama (Osekovo) — 227—1

Prisojno eksponirani prostor tercijarno-kvartarnog moslavačkog pobrđa
funkcionalno povezan sa težišnim prostorom demografsko-ekonomske kon-
centracije na rubno ocjeditoj terasnoj ravnici. Jasno je izražena podjela
na petom stupnju na sjeverozapadni i jugoistočni dio — 227—2

Sjeverno eksponirana struktura rebrastog tercijarno-kvartarnog pobrđa
sa lesoidnim naslagama. Agrarni prostor transformacije izvorne disperzne
naseljenosti u nizne tipove manjih naselja bez izrazitog demografsko-eko-
nomskog težišnog prostora — 227—3.

228 — *Kalničko-bilogorski prigorski prostor*. Izdvaja se kao najprostra-
niji areal raširenja prisojnog rebrastog tercijarno-kvartarnog pobrđa sa
amfiteatralnim rasporedom zona od gorskog ruba Kalnik—Bilogora do
naplavne subsekventne zavale Česme.

Gornjelonjska izdužena zavala na medvedničko kalničkom spoju hidro-
grafski važnog ishodišta divergentnih tokova u potencijalnoj periurbanoj
zoni zagrebačkog utjecaja — 228—1

Kalničko-križevačko prigorje. Prostor izrazito rebrasto raščlanjenog po-
jasa prisojno eksponiranog tercijarno-kvartarnog reljefa ali mlađeg kul-
turnog pejzaža, sekundarnog zbijanja naseljenosti u manje pretežno nizne
grupacije. U odnosu na susjedno Zagorje naročito su izražene razlike hi-
storijsko-geografskog razvoja sa posebnim etnografsko-demografsko-eko-
nomskim obilježjima. — 228—2

Česmanska subsekventna zavala sa rubnim terasnim zonama mlađe agrar-
ne kolonizacije manjih niznih naselja u područjima starih krčevina. 228—3
Bilogorsko prigorje izrazito rebrasto raščlanjen pojas tercijarno-kvartar-
nog pobrđa sa zonalnom podjelom na nižl tercijarno-kvartarni gorski rub,
središnje rebrasto prigorsko pobrđe i plitkim dolniskim usjecima raščla-
njenu zonu ocjeditih terasnih ravnica. Posljednja se izdvaja u poslije-
ratnom periodu kao nova težišna ekonomsko-demografska zona obilježe-
na postepenom transformacijom tipa najizrazitijeg mladog kolonizacij-
skog agrarnog pejzaža (velika nizna naselja sa odgovorajućim vrstama
izduženih blokova otvorene parcelarne podjele). — 228—4.

229 *Koprivničko-đurđevačka Podravina*. Prelazni prostor između gornje-
podravsko-medimurskog prostora i virovitičke Podravine. Reljefno raščla-
njeno pobrđe koje se snizuje prema jugoistoku funkcionalno je povezano
sa dva terasna nivoa ravnice, zone podravskih pjesaka i dravskog poloja,
uključujući manji prekodravski prostor.

Koprivničko tercijarno-kvartarno pobrđe sa obilježjima starije agrarne
naseljenosti postupno transformirane od početka 19. stoljeća u vezi s
razvojem glavne težišne zone susjedne podravske ravnice — 229—1

Koprivnička podravska ravnica kao demografsko-ekonomska težišna zona. Prostor u suvremeno doba najintenzivnije socijalno-ekonomske transformacije mlađe strukture ranije izrazite agrarne, a danas mješovite naseljenosti 229—2.

Bilogorsko-đurđevačko pobrđe. Starija zona naseljenosti koja razvojem mlađeg težišnog prostora u susjednoj terasnoj ravnici postepeno gubi značenje izdvojene ekonomsko-geografske cjeline — 229—3

Đurđevačka Podravina sa mladim težišnim demografsko-ekonomskim prostorom intenzivno agrarno valorizirane terasne ravnice i zonama pjeska i dravskih poloja. 229—4

Središnji dinarski planinski prostor Jugoslavije označen sa 5

Gorska Hrvatska — sjeverozapadni dio središnjeg dinarskog planinskog prostora u SRH označen sa 51.

Raznoličnost visokogorskog krškog reljefa sa fluviokrškim i nepropusnim zonama. Klimatsko-ekološka raznovrsnost zbog prelaznog položaja između perimediteranskog i peripanonskog prostora sa normalnim i inverznim vertikalnim zonama, poremećenim različitim ekspozicijama padina.

Izrazita razlika historijsko-geografskog procesa društveno-ekonomske valorizacije goranskog, nasuprot vojnokrajiškim teritorijama bivše Ogulinske, Otočke i Ličke pukovnije, određuje tip uvjetno homogene regionalizacije.

511 *Gorski Kotar*. Složena struktura fluviokrških visoravni, gorskih masiva i dolinskih zona. Do manufakturnog razdoblja u 18. st. prostor perločnog naseljavanja i korištenja iz susjednih žarišta sa izdvojenim manjim jezgrama stalnih naselja. Od 18. st. razvoj originalnog kolonističkog krčevinskog kulturnog pejzaža.

Dolinski prostor Čabranke i Kupe. Najstarija stalno naseljena zona nakon razvoja nove težišne zone središnjih visoravni i najslabije naseljen šumski prostor međusobno izdvojenih naseljenih žarišta. 511—1 Središnji prostor visoravni sa normalnim dolinskim i fluviokrškim odnosno krškim formama. Težišni demografsko-ekonomski prostor regionalnog okupljanja čitavog Gorskog Kotara 511—2.

521 — *Drežnica*. Izrazito prelazni visokogorski prostor između goranskog i ličkog. Usprkos male površine specifičan visokogorski krški reljef i krčevinski kulturni vežaz određen tradicionalnom disperzijom zaselaka nastalih u krajiškom periodu uvjetuje prostornu raščlanjenost na trećem stupnju ali ne i diferencijaciju na četvrtom. Tek na petom stupnju izdvajaju se poljske zavale Drežnice i Jasenka sa okolnim visokogorskim okvirom.

513 — *Potkapelska zavala*. Submontana uvala odvojena od peripanonskog prostora pokrivenog krša nizom vapnenačko-dolomitnih pobrđa. Pojas preplitanja i prožimanja peripanonskih i visokogorskih utjecaja sa izrazitom prevlašću posljednjih. Dolinski sistem ponornica, poljskih ravni, dolomitnih udolina i pobrđa. Mješavina tipova u krajiškom periodu utemeljenih mladih niznih naseljenih zona s odgovarajućim vrstama agrarne razdiobe i starijih tipova disperzije zaselaka. Prostorna diferencijacija četvrtog stupnja nije opravdana jer se tek na petom stupnju mogu izdvojiti manje cjeline (dolina Dobre, Ogulinsko Polje, Veliko Zagorje, Plašćansko i Jaseničko Polje).

514 — *Lička zavala*. Geografski osobito izražena uvjetno homogena cjelina reljefne zavale unutar planinskog okvira Velebit—obe Kapele—Plješćivica sa raščlanjenim sredogorskim pobrdom koje uvjetuje diferencijaciju glavnih internih prostornih jedinica vezanih uz poljske površine kao funkcionalna društveno-ekonomska žarišta. Jedinstven tip historijsko-geografske evolucije kulturnih pejzaža u krajiškom periodu proširen je izvan zavale u susjednu gorsko-planinsku regiju Pounja (52) a manjim dijelom i peripanonski prostor pokrivenog krša kordunskih zaravni (226). Historijsko-geografsko proširenje ličkog krajiškog teritorija na Velebit-sku primorsku padinu (Otočke pukovnije i Ličke pukovnije) nije utjecao na promjene karakterističnog tipa submediteranskog pejzaža (424—4, 424—4). U manjoj mjeri taj je utjecaj ipak izražen u prostoru gornje Zrmanje (Otričko-Zrmanjski kraj sa prevladavajućim obilježjima kulturnog pejzaža submediteranske Kninske Zagore — 432—L).

Prostorni kompleksi polja i pobrđa brinjskog kraja. Težišno-demografsko ekonomsko žarište za poljske zone i pobrđa u najvećem Brinjskom polju 514—1

Gacka — prostor sa tri diferencirane poljske zone i pobrdom. Demografsko-ekonomsko žarište razvija se u kontaktnoj zoni pravog Gackog polja i udollnsko-poljskih ogranaka Gacke povezanih s višim krškim udollnama, 514—2

Lički prostor — sa izrazitom diferencijacijom podvelebitskih ogranaka Ličkog polja na sjeverozapadu (Kosinjsko i Pazariško) južnopodvelebitsku zone »Bare« i glavne poljske ravni sa humovima i rubnom zonom sredogorja. 514—3.

Južno ličko-gračački hidrografski izdvojen glavni poljski prostor sa ograncima u sredogorju (Bruvanjsko i Mazinjsko). 514—4

Krbavsko-korenički poljski prostor sa izrazitom diferencijacijom petog stupnja na Krbavsko i koreničko-bjelopoljsku nizinsku zonu sa sredogorskim i visokogorskim manjim naseljenim žarištima. Proširenje ličkog teritorija koncem 18. st. na kordunski peripanonski prostor pokrivenog krša uvjetuje posebnu oznaku 225 L. Nacionalni park Plitvička jezera posebno se ističe kao izrazito izdvojena jedinica — 514—5

Mediteranski prostor Jugoslavije označen sa 4 obuhvaća dvije velike cjeline SRH na sjevernom Jadranu — 42 te srednjem i jučnom Jadranu — 43. Diferencijacija dva velika prostorna kompleksa jadranskog primorja na drugom stupnju 42 i 43 održava socijalno-ekonomski i kulturno relevantne makroreljefne razlike (A). Ona je međutim prvenstveno utemeljena na prostornoj redukciji pravih mediteranskih obilježja na sjevernom Jadranu (jugozapadni priobalni rub Istre i Kvarnerskih otoka) nasuprot njihovoj širokoj prostornoj ekstenziji od otočko primorskog do većeg dijela Zagore na srednjem i južnom Jadranu (B). Razlike starijih historijsko-geografskih procesa oblikovanja kulturnih pejzaža imaju najveću važnost upravo u postmanufakturnoj fazi u kojoj vremensko trajanje i intenzitet socio-ekonomskih procesa, generatora transformacije kulturnih pejzaža, jasno diferenciraju sjevernojadranski kompleks 42 od srednje- i južnojadranskog 43. Na trećem stupnju izražena je složena regionalna diferencijacija otočnih, primorskih, zagorskih i gornjačkih zona različitih tipova evolucije naseljenosti i suvremenih socioekonomskih procesa.

- 421 *Unutarnji istarski prostor*. Funkcionalna historijsko-geografski utemeljena i u suvremeno doba naglašeno važna povezanost krških pokrivenih zaravni i flišnog pobrđa, značajnog vlastitog potencijala sa početnim procesom prenošenja težišta razvoja agrarne valorizacije korištenja u naplavne ravni. Jedinstven tip kulturnog pejzaža sa specifičnim obilježjima strukture naseljenosti, socijalno-ekonomskih i etnografsko-demografskih obilježja stanovništva. Flišna pobrđa, krške zaravni sa submediteranskim gorskim okvirom i nesrazmjerno veličini riječnih tokova široke naplavne dolinske ravni, ključnog značenja za suvremenu agrarnu visokoproduktivnu valorizaciju.
- Krški okvir sa Ćićarijskim zaravnima («Bijela Istra») — 421—1
- Sjeverno flišno pobrđe sa umetnutom zonom plodnog pokrivenog krša (Bujština, Bužeština, Pazinština i dio Labinštine) 421—2
- Pokrivene krške zaravni Labinštine 421—3
- Krške zaravni agropedološki najcjelovitijeg kompleksa korištenja (Poreština i dio Pazinštine) 421—4
- Južnoistarsko mikroreljejno najrašćlanjenija krška zaravan slabijeg stupnja agrarne valorizacije od predhodne (Puljština) — 421—5
- 422 *Istarsko primorje*. Uzak klimatsko ekološki i ekonomski izdvojen prostor određen dominantnom suvremenom kulturno-geografskom transformacijom pod utjecajem masovnog turizma.
- Jugozapadno Istarsko krško primorje obilježeno do sada najsnažnije razvijenim procesom suvremene transformacije pod utjecajem turizma. 422—1
- Jugoistočni uzak primorski pojas početnog ali potencijalno značajnog turističkog razvoja. 422—2
- 423 — *Kvarnerski primorsko otočni prostor*. Obuhvaća izrazito individualiziranu regionalnu cjelinu unutar krškog planinskog okvira. Meridijalno orijentirana geomorfološka transverzala primorja podno Učke s analognim pružanjem i gradom Cresa kao i specifični raspored dinarski izduženih malenih flišnih zona ističu jedinstveni karakter kvarnerskog podmorja, otočkog i primorskog prostora. Nasuprot unutrašnjem i većem dijelu primorske Istre, kvarnerski prostor ima vrlo ograničene prirodne izvore za agrarnu i nešto povoljnije, iako također ograničene mogućnosti, za tradicionalnu kao i suvremenu stočarsku valorizaciju. Ograničenost vlastitih prirodnih izvora suprotstavljena je izvanrednoj prometnoj vrijednosti maritivnog pročelja djelomično gornjeg i prvenstveno srednjeg Podunavlja.
- Riječki primorski urbanizirani prostor na jedinstvenoj krškoj zoni primorskog bila. 423—1
- Uzak podgorsko-primorski pojas istočne ekspozicije koja uvjetuje naglašenu posebnost prirodne sredine naše najstarije jedinstvene opatijske turističke zone. 423—2
- Vinodolski primorski prostor na jedinstvenoj krškoj zoni primorskog bila kao nova demografsko-ekonomska težišna zona nasuprot zagorskoj flišnoj udolini. 423—3
- Velebitski podgorsko-primorski pojas obilježen inicijalnim procesima transformacije tradicionalne primorske naseljenosti (diferencijacija primorskog i prisojnoplaninskog pojasa još je vrlo slabo obilježena). 423—4
- Krško otočni prostor karakteristične kombinacije longitudinalnih vapne-

načko-flišnih zona i transverzalne podjele na južnu visoku kršku zara-
van i nizak sjeverni dio sa diferenciranom suvremenom transformacijom
priobalja. 423—5

Rapski otočni prostor sa najizrazitijim mediteranskim flišnim agrarnim
pejzažom nastalim zbog zaštitne funkcije Kamenjaka, obilježen visokim
stupnjem socijalno-ekonomske transformacije pod utjecajem turizma.
423—6

Cresko-lošinjnska jedinstvena otočna cjelina sa izrazitim obilježjima krš-
kih kamenjarsko-stočarskih pejzaža, odnosno dviju šumskih zona do
Osorčice. 423—7

Na južnom Lošinjju kao izrazito prelaznom prostoru formirao se je mlađi
kulturni pejzaž kolonizacijom iz sjevernodalmatinskog otočja što je omo-
gućilo oblikovanje glavnog ekonomsko-demografskog težišnog prostora čit-
tave otočne skupine. 43 P

424 *Zagorsko-planinski submediteranski prostor Kvarnera*. Određen je ra-
zličitim vremenskim trajanjem tipom i intenzitetom procesa nestajanja
tradicijalne deficitarne agrarno-stočarske ekonomike.

Submediteransko-šumovito osojno krško područje Učke i Čičarije. Zona
snažnih procesa deagrarizacije i depopulacije koji traju više od jednog
stoljeća. 424—1

Submediteranska, također od druge polovice 19. st. deagrarizirana zagora
Kastavštine i Grobinštine sa Klanom kao potencijalno važan periurbani
pojas riječke aglomeracije u nastajanju. 424—2

Submediteransko-vinodolsko flišno zagorje. Flišna udolina i krški prisoj-
ni okvir predstavljaju funkcionalno jedinstven kompleks gotovo fosilizira-
nog agrarnog kulturnog pejzaža. Tek početni oblici novih procesa valori-
zacije. 424—3

Viši submediteranski pregib krške velebitske padine do glavnog grebena
sa najduže zadržanim tragovima tradicionalno najsiromašnije stočarsko
agrarne polikulture. 424—4

Jugoistočno od središnjeg dijela padine u sastavu općine Gospić izrazito
prelazna obilježja 42 i 43.

431 — *Primorske i otočne cjeline sjeverne Dalmacije*

Jedinstvena reljefna struktura u dinarskom smjeru izduženih vapnena-
čko-krških dolomitskih i flišnih zona. Mediteranska klimatsko-ekološka
obilježja sa najsnažnije naglašenim utjecajem maistrala na Jadranu i
slabije izraženih neposrednih utjecaja bure (osim južnog dijela Podvele-
bitskog kanala).

Zadarsko-biogradsko primorje — izrazito izdvojeni primorski rub agrar-
nih Ravnih Kotara zona funkcionalnog povezivanja otočje i zagore. 431—1
Paški otočni prostor kao izrazito prelazna zona 42 i 43 sa izrazitije nagla-
šenim obilježjima posljednje. 431—2 P

Molatsko-silbanska skupina sjeverno dalmatinskog otočja. Izdvojeni dio
otočnog prostora na prometno ključnoj transverzali navigacijskih ruta
Dalmacije, Istre, Kvarnera. 431—3

Dugo-otočna i ugljansko-pašmanska skupina sa demografsko-ekonomskom
težišnom zonom ugljansko-pašmanskog dolomitnog priobalja i manjih dis-
perznih žarišta sa posebno izdvojenim kornatskim otočnim prostorima.
431—4

Jugolstočni primorsko-podgorski pojas sa inicijalnim procesima regionalnog izdvajanja prema višim submediteranskim pregibima dalmatinskog dijela velebitske primorske padine. 431—5

432 — *Zagorski prostor* postepenog prelaza pravih mediteranskih obilježja niskih Ravnih Kotara i submediteranske Bukovice.

Specifična reljefna struktura flišno-vapnenačko-dolomitskih zona, međusobnih relativno-visinskih razlika ispod 200 m. Jedinstveni tip otežane prirodne nadzemne i podzemne drenaže i pedoloških osobina sa modifikacijama sjeverolstočnog i jugolstočnog dijela. Jedinstveno smjenjivanje historijsko-geografskih perioda obilježenih agrarnom valorizacijom značajnih vlastitih izvora zemljišnog potencijala sa dugotrajnim razdobljima pretežno ekstenzivnog tradicionalnog stočarsko-ratarskog gospodarstva. 432—1

Pretežno submediteranski krški prostor Bukovice. Tipičan agrarno prenaseljen prostor sa najkasnije započetim procesom deagrarizacije. Arhaični oblici tradicionalnih ekstenzivnih formi stočarsko-ratarskog gospodarstva ostavili su dominantni pečat u pretežno šikarastim i kamenjarskim površinama sa tradicionalnom disperzijom zaselaka. 432—2

Južno velebitska primorska padina. U fizionomiji kulturnog pejzaža i cjelokupnom kompleksu socijalno-etnograskih i ekonomsko-geografskih obilježja može i treba biti povezana sa Bukovicom u jedinstveni kompleks tradicionalnog dinarskog transhumantnog stočarskog pojasa. 432—3.

433 — *Prelazna cjelina šibenskog otočno-primorskog prostora*. Prestanak tipične sjeverno-dalmatinske primorske strukture prirodne osnove u tradicionalnoj srednjo-jadranskoj graničnoj zoni poluotočne obalske izbočine gdje se prekida kontinuitet pružanja cjelovitih otočnih skupina, određuje izdvajanje prelazne cjelne šibenskog primorja. I u zagorskom pojasu kombinacija krških zaravni, vapnenačko-dolomitskih bila i osobito meridionalno izduženih polja sa ostalim poljskim i flišnim zonama dinarskog pravca ističe poseban prelazni položaj između bukovačke zagore na sjeverozapadu i srednje dalmatinske na jugolstoku.

Zapadno-šibensko-murtersko primorje. 433—1

Primoštensko-rogozničko primorje. 433—2

Šibensko otočje. 433—3

434 — *Šibensko-drniško-kninska zagora*. Prostor sredogorskih krških po-brđa, većih kontaktnih poljskih površina sa transverzalno na dinarski smjer pružanja izraženom dominantom kompozitno-dolinskom pravca Krke.

Pojas postepenog prevladavanja obilježja susjedne sredno-dalmatinske zagore na profilu Dinara—Zapadna Svilaža—Petrovo Polje može se uzeti kao međašni.

Drniška Zagora sa središnjom težišnom zonom Petrovog Polja. 434—1
šibenska zagora. Sredogorske pretežno kamenjarske krške zone sa manjim agrarnim oazama polja dijelom na nepropusnoj podlozi. 434—2

Kninski izrazito kontaktni prostor submediteransko-zagorskih polja, udolina i zaravni sa izrazito raščlanjenom gornjačkom zonom. Reljefna i kulturno-geografska raščlanjenost rezultat je značajne pojave tektonski uvjetovanih dolinskih koridora podno zрманjsko-otučkog, krčko-unskog i krčko-cetinskog razvođa. Butišnički dolinski jarak kao središnji ima po-

tencijalno težišno značenje povezano sa prometnom valorizacijom kninškog čvorišta. 434—3 i 434 L (Otrić i Zrmanja u općini Gračac).

435 — *Srednjodalmatinsko primorje i otoci*. Submediteranskim krškim grebenima Opor, Kozjak, Mosor, Biokovo izdvojen i zaštićen mediteranski prostor prostranih potopljenih i površinskih flišnih zona sa nižim vapnenačko-dolomitnim bilima i udolinama, geotektonski poremećenog dinarskog u tkz. hvarski smjer pružanja Z—I. Specifična obilježja prirodne osnove naročito dolazi do izražaja u jedinstvenim tipovima različitog vremenskog trajanja društveno-ekonomske valorizacije dijelova primorja, otočnih skupina i jedinstvenije zagore.

Trogirsko primorje. Južno eksponirani krški primorski pojas sa istočno izdvojenom marinsko-segetskom flišnom agrarnom zonom. 435—1

Kaštelansko-splitsko primorje. Jedinstveno pravilno oblikovani tip zonalne strukture krški odsjek—flišna zona—napravinska priobalska ravan sa izdvojenim specifičnim flišnim kompleksom splitskog poluotoka. Jedinstvenost ciklusa historijsko-geografskog oblikovanja diferencirane ekonomske valorizacije zona, završno sa periurbanim integracijskim procesom razvoja šire splitske aglomeracije. 435—2

Poljičko-omiško primorje modificirane dvojne zonalnosti specifično razvijenih procesa oblikovanja mladih primorskih kulturnih pejzaža. 435—3

Makarsko primorje. Modificirana dvojna zonalnost prostranog biokovskog i mikroreljefno snažno raščlanjenog flišnog primorskog pojasa sa slikovitom abrazivno-akumulacijskom obalskom linijom. Izrazit primjer transformacije tradicionalne mediteranske poljoprivredne strukture poljoprivrednog pejzaža u novu suvremenu urbaniziranu turističku zonu. 435—4

Donja neretvanska delta sa krškim okvirom. Jedinstven kulturno-geografski kompleks demografsko-ekonomske posebnosti, određena mladošću procesa ekonomske valorizacije delte (tradicionalni »jendečki« i suvremeni »kazetni« agrarni pejzaž). 435—5

Driveničko-šoltanski otočni prostor. Dolomitsko-krška stara naseljena agrarna jezgra u transformacijskoj fazi. 435—6

Brački otočni prostor. Najcjelovitiji kompleks krednih vapnenačkih zaravni sa unutrašnjom udolinsko-dolomitskom zonom. Prenošenjem težišta demografsko-ekonomskog razvoja iz unutrašnjosti na krško-primorske zaravni, njihovo intenzivno ratarsko korištenje koje u kasnijoj fazi opada, povezano sa razvojem deagrarizacijskog procesa. Suvremena socijalno-ekonomska transformacija još u ograničenom opsegu utječe na početnu fazu revitalizacije klasičnog zapuštenog krškog mediteranskog agrarnog pejzaža. 435—7

Hvarski otočni prostor. Dvojnost kulturnog pejzaža kao odraz međuza-visnosti prirodne osnove i historijsko-geografskih procesa društveno-ekonomske valorizacije.

Dolomitni poljski agrarni prostor sa starom žarišnom okopoljskom naseljenosti koja se suvremenom transformacijom orijentira na Jelsu i Stari grad. Vapnenačko bilo sa prisojnim priobaljem kao potencijalnom zonom razvoja određenom najrazvijenijim Hvara kao najvećeg urbanog i turističkog središta čitavog srednjodalmatinskog otočja. 435—8.

Viški otočni prostor. Vanjska pučinska pozicija, koja je kulturno intenzivno valorizirana u antici nije kasnije obnovljena. Dva obalska središta

koja tek od 18. st. zauzimaju funkciju gotovo isključivih žarišta otočnih prostora ostaje njegovo obilježje. 435—9

436 — *Srednjo-dalmatinska zagora*. Geografski raznovrsna struktura krških pobrđa, izrazitih zaravni, ponorničkih polja i kompozitnih dolinskih proširenja i kanjona. Granični karakter nekadašnjih »krajina« ključan za razumjevanje etnografske i socijalno-ekonomske strukture.

Vrlika ili vrlička krajina. Kompozitna dolina Cetine između prisojnih krških padina Dinare i osojnog pobrđa Svilaje. Cetinska dolinsko-poljska proširenja, transformirana izgradnjom hidroenergetskog sistema Split, zadržavaju u izmjenjenim uvjetima dominantno značenje za razvoj društveno-ekonomske valorizacije. 436—1

Središnji-cetinski poljski prostor. Najveća dolinsko-poljska ravnica sa laporovitim neogenim pobrđem i višim krškim okvirom. Jezgra »Cetinske krajine« sa najvećom poljskom ravnicom koja sve do suvremene hidrotehničke regulacije u vezl HE Split nije mogla biti intenzivno agrarno korištena. Žarišna uloga je rezultat križišnog položaja, valorizacije ocjeditih okopoljskih zona i topografskih uvjeta za fiksiranje glavnog centra koji afirmira svoje žarišne funkcije razvojem poljoprivrede, efemernog rudarstva i centralnih funkcija. 436—2

Trogirska zagora. Reljefno raščlanjen prostor vapnenačko dolomitnih poljskih udolina kao tradicionalnih agrarnih površina. 436—3

Splitska zagora. Kamenjarsko-vapnenačkopašnjačka bila su prostranija i raščlanjenija kao prava pobrđa između izrazito izduženo oblikovanih poljskih zona na kontaktu krških i manjepropusnih odnosno nepropusnih naslaga. Deagrarizacijski proces i iseljavanje međusobno su povezani sa postepenom transformacijom ekonomske valorizacije poljskih površina i u manjoj mjeri pobrđa. 436—4

Poljičko-lovrečka zagora. Prelazni prostor krških ogoljelih pobrđa i udolinskih zona sa manjim poljskim ravnima između cetinskog i imotskog kraja. 436—5

Imotski kraj. Najveći zagorski periodično plavljen poljski krški prostor sa produktivnim ocjeditim rubovima i rubnim krškim zaravnima sa osojskom podbiokovskom udolinom. Agrarno najrazvijeniji prostor zagore. Uključuje i prelazni pojas prema niskoj Hercegovini tzv. vrgorskog kraja gotovo istovjetnih socijalno-ekonomskih obilježja, na jedinstvenom ponorničkom sistemu čija je hidrotehnička i potencijalna kulturna valorizacija u početnoj fazi razvoja. 436—6

437 — *Južno-dalmatinski otočno-primorski prostor*. Zajedničko jedinstveno obilježje proizlazi iz južnog položaja, specifične sitno raščlanjene reljefne strukture većeg broja manjih polja, uvala i udolina, razvijenijim krškim sredogorjem i posebnim uvjetima razvoja kulturnih pejzaža Dubrovačke republike sa neznatnim modifikacijama na Korčuli.

Korčulanski prostor prelaznih obilježja ali sa prevlašću južno-dalmatinskih karakteristika. Najveća demografska koncentracija zapadnog ruba, rezultat je mlade agrarne valorizacije koja je razvojno povezana sa srednjodalmatinskim otočnim i primorskim pojasom. Otočni je prostor u cjelini ipak zadržao osobine južno-dalmatinskog kulturnog pejzaža i funkcionalnu povezanost sa starim tradicionalnim iako manjim, korčulanskim žarištem. Povezanost sa sjeverozapadnim dijelom Pelješca osnovana je na vrlo sličnim razvojnim obilježjima nastajanja kulturnih pejzaža. 437—1

Srednji i južni pelješki prostor. 437—2

Lastovski prostor. 437—3

Mljetski prostor. 437—4

Dubrovačko primorje (proširen pojam stare Astareje) kao izrazito diferenciran, sitno raščlanjen i od srednjeg vijeka stabiliziranom naseljenošću obilježen kulturni pejzaž. 437—5

Elafitsko otočje. 437—6

Prošireni urbani prostor Dubrovnika sa župom. 437—7

Konavle sa izrazitije naglašenom diferencijacijom fliškog poljskog prostora i više prisojne krške zone. 437—8

Summary

OUTLINE OF THE CONDITIONALLY HOMOGENIOUS REGIONALISATION OF SOCIALIST REPUBLIC OF CROATIA

by

Veljko Rogić

The geographic regionalisation of SR Croatia based on the principle of conditional homogeneity, that is on the basis of the culturally relevant features of the physical-geographic structure and remarkable property of the historico-geographical processes of their valorisation. Segments of territory of SR Croatia within basic geographical complexes of western Yugoslavia are considered as a spatial agglomerations of smaller units.

PROSTORNI RASPORED I OSNOVNE ZNAČAJKE STAMBENIH OBJEKATA ZA ODMOR I REKREACIJU U SR HRVATSKOJ

ZLATKO PEPEONIK

Osnovni razlog koji me je ponukao da se u ovom članku pozabavim problematikom stambenih objekata za odmor i rekreaciju u SR Hrvatskoj je veliki porast njihovog broja između posljednja dva službena popisa. Dok je broj stalno nastanjenih stanova u tom razdoblju porastao od 1 189 000 na 1 383 000 ili za 16,3% dotle je 1971. godine popisano u cijeloj SR Hrvatskoj 22 946, a 1981. godine gotovo četiri puta više od toga broja ili 84 317 takvih objekata. Tako veliki njihov broj neminovno se svojim prisustvom odražava, a u nekim dijelovima čak i grubo nameće u našem prostoru. Ako apstrahiramo sve ostale njihove komponente, već im je samo prisustvo, kao i utjecaj na promjenu prvobitne funkcije prostora u kojem se nalaze, dovoljan razlog za geografsko proučavanje.

Promatranl odmorišni objekti, kod nas popularno zvanl vikendicama, nisu specifičnost samo naše sredine. Oni su se uglavnom kao ljetnikovci najbogatijeg sloja ljudi počeli pojavljivati gotovo paralelno s prvim značajnim razvojem suvremenog turizma u razvijenim turističkim zemljama, ali i kod nas, prvenstveno u turističkim mjestima uz jadransku obalu. Njihov broj nije bio velik, ali su to najvećim dijelom bile velike, raskošne i bogato uređene kuće. Kod suvremenih objekata istih funkcija spomenute se karakteristike bitno razlikuju. Oni poprimaju karakter masovne pojave, što već daje naslutiti da se više ne radi o velikim i raskošnim, već relativno manjim i skromnijim objektima u najvećem broju slučajeva, bez obzira o kojoj se zemlji radilo. Na žalost teško je doći do pouzdanih podataka čak i o broju, a kamoli o nekim drugim karakteristikama tih objekata u stranim zemljama. Zahvaljujući prof. K. Ruppertu iz Münchena (1) imamo barem grubl uvid u njihov broj u desetak stranih zemalja. To je vrijedan pokazatelj koji nam može poslužiti kao osnovica za usporedbu sa stanjem u našoj zemlji, bez obzira što svi podaci nisu za iste godine, što se ponegdje radi samo o procjenama, što su možda i kriteriji za njihovo određivanje različiti i sl. Ako nam se neki podaci čine i prilično starim, oni su ipak dragocjeni jer nam pokazuju kada se je toj pojavi počela posvećivati pažnja u nekim dijelovima svijeta, budući da još ni danas službeni statistički popisi mnogih zemalja uopće ove objekte posebno ne registriraju.

Najstariji podaci o njima postoje iz Kanade. Ona je još 1941. godine na svome cijelom prostoru popisala 61 000 »summerhouses«, dakle kuća za ljetovanje, dok ih je samo u provinciji Ontario 1969. godine imala već 137 000 (2). U susjednim SAD broj sličnih objekata porastao je s manje od milijun 1950. godine na više od tri milijuna 1970. godine (3), s na-